

Saj tudi ne more drugači biti. Sirov les, poln sočnosti in zapert od zgorej in zdolej, na obeh koncih pa zazidan, mora gnjiti, naj ga postavi Peter ali Pavel. Natornim postavam se ne da zabavljati, in kdor kaj taciga stori, naj si bo tesarski mojster v kmetiški jopi ali pa v gosposki suknji, očitno kaže, de zavolj pomanjkanja prave vednosti sam sebe goljufá, ali pa tistiga, komur hišo dela.

Ravno taka se zgodi, če ostropje iz práv suhiga lesá, z mokrim nasipam (šuto) obsuješ; leseni strop se bo kmalo mokrine navzel, obsut in zakrit se nemore posušiti, zamoči se in sperí. *)

Vsak skerben gospodar in vsak umen tesarski mojster je tedej dolžán na to paziti, de se nikjer sirov les v ozidje in na ostropje ne zadeluje in nikdar z mokrotnim nasipam ne obsuje. Dostokrat je drago človeško življenje v hudi nevarnosti v tacih poslopih. Ko se kaj taciga prigodi, de se slabo delo dostokrat koj za petámi tacih mojstroskazov podêre, se z debelimi očmi ozirajo in oprášujejo, kaj de je vzrok te nesreče — tega pa ne spoznajo ali saj nočejo spoznati, de so sami tega krivi, kër so sirov les za strop vdelali ali pa mokrotni nasip na ostropje nasuli.

Samó za take dela v pohištvi, kakor za podstrešje (grušt) i. t. d. pri kterih se les ne zazída, ampak ga vunANJI zrak preprihava in suší, ni ravno treba popolnoma suhiga lesá. Boljši je pa vunder tudi pri tacih delih suh les od siroviga, kër skušnje učé, de clo sirov les v podstrešjih se rad vije in njih terpežnosti zlo škodje.

(Dalje sledí.)

Bog daj zdravje!

(Konec.)

IV. Zdravo spanje.

Počitek je človeku nar potrebnisi vžitek, de po sladkim spanji truplo novo moč zadobí. Kdor podnevi pridno dela, se pod milim Bogam utrují, pa dobro vést ima, ta mehko spi in si dobro počíje. Vesel in zdrav v jutro vstane, in ves krepek lahko na svoje delo gré.

Le po noči je zdravo spati; podnevi le bolniki počivajo, ki ponoči spanja nimajo. Tudi otroci in pa celo stari ljudje podnevi zadremljejo. Grozno škodljivo je cele noči prebedeti, po dnevi pa spati. Narboljši spanje boš imel pred polnočjo; in pravijo, de ena ura pred polnočjo spati več zda, kakor po polnoči tri.

*) Zató tudi brez škode ni, če dekle, kadar v stanicah pôde ribajo, polne skafe vode na tla vlivajo, de voda čez in čez po tleh stoji, jezeru enaka. Ko bi hišni gospodarji škodljivost taciga namakvanja tál poznali, bi gotovo ne pripustili nepotrebniga in neumnega ravnanja, kakorsniga posebno v Ljubljani vidimo. Če ne plava cela stanica (cimer) v vodi, mislijo Ljubljanske dekle, de se tla ne dajo osnažiti. Pojte na Dunaj gledat, kakó tam tla snažijo ali ribajo! Dunajska dekla naenkrat le majhin prostorček pôda in le kar je práv namoči in koj potem ga začne z žaganjem pridno dergniti; takó gré od kraja do kraja, dokler ni celi pod osnažen, ki je zdej bel ko miza, pa zraven tega že tudi suh. Tako ribanje ima trojni dobiček: prvič ne škodje zdravju, kër so stanice berž berž suhe, ne pa dolgo časa močirne, kakor pri nas; drugič se pôd delj časa gnjilobe obvarje, in tretjič se ne premoči podpodam vdelani strop. — Ljubljánčani, ki ste hišni gospodarji, ne perпустite tedaj navadniga neumnega ribanja, ki je od ene strani nepotrebno in le lenôbi vaših dekel služi, od druge strani pa vašim hišam silno škodljivo. Lena dekla misli, de naj ji voda in povodinj stori, kar sama z žaganjem in ribanjem noče storiti. Brez zamere Krajnice! svoje peče znaste zares lepó prati, de so bele ko sneg, — pôde pa takó nerodno ribate, de je zjokati. Vredništvo.

Ni zdravo spati v tesnih čumnatah, kër je preveliko ljudi, kakor po planinah, kër pozimi toliko vojdrov v svoje dimnice nanosijo, de se eden drugiga dotíka. Ni zdravo v pretoplih spavnicah ležati, in potreba je, vsako jutro okna in vrata odpreti, de jih veter práv prehladí. Ni zdravo na pernicah ležati; boljši je žima, slama ali pa plevnik. Večkrat se morajo na sonci presušiti, ako na pernicah spiš. Za otroke in mlade ljudi pérnica zdrava ni.

Gerdo in nezdravo je, se po péči valjati, ali pa za pečjo ali kamenam pariti, kakor imajo po nekterih krajih navado. Slama se mora pogosto premeniti, in pérnici po pranju pogerniti. Brez pérnica le s. nja leží. Sram naj bo gospodinjo, ki postelje s čem pogerniti nima.

Po dvoje pod eno odejo — v eni postelji ležati ni zdravo, posebno pa za odrašene otroke škodljivo na duši in telesi. Sapa in pot se rada tovarša primeta, ki mu dobro ne dé. Posebno otrokam škodljivo je ležati per starih ljudeh. V ptujih posteljah lahko bolezen ali pa marčesa nalezeš.

Predolgo spati ne hasne; sedem ur je zdravim celo dovolj. Ne vlezi se, dokler nisi truden, pa tudi vstani, kedar se prebudiš. Poležávati je gerda in pregrešna razvada. „Hitro spat, pa zgodaj vstat“; če hočeš biti zdrav in mlad“.

Ljubomir.

Posebno dobro zdravilo, prisadne otekline omečiti.

Veliko tacih oteklin je, ki se ne dajo poprej ozdraviti, dokler se ne omečijo in dokler gnoj ali sokrovica iz njih ne izteče. Za take otekline naj si bojo na roki, nogi, na persih ali kje drugod, ni boljšiga zdravila, kakor krompirjevec, to je krompirjevo zeliše, na kropi kuhano, potem pa kakor špinača soseskano, v kako ruto zavito in na otekline položeno. Taki gorki okladki (Umschläge) naj se ponavljajo takó dolgo, dokler se otekline ne omeči in ne predere. — Vsak kmet si to zdravilo lahko sam naredí, ktero otekline meči, zraven tega pa tudi bolečine tolaži.

Dr. K.

Černe bukve.

Žalostno terpinčenje živine smo vidili 2. dan Rožniga cveta letas. V. Št. V. na Dolenskim je kupil neki Ljubljanski mesár veliciga in lepo rejeniga bika. Z vervi ga gonjači križem prevežejo, de bi ga varno brez nesreče v mesnico prignali. Bik pa, ki je bil močan in serčan, jim je vender še nadležval. Kaj stori neusmiljeni mesár? Ojster nož vzame in ga poríne biku v desno okó, de mu precej izteče in celo pot mu kri iz očesne jame teče; ravno takó ga dregne potem v levo okó, de ga popolnoma oslepí. V tacih groznih bolečinah je bilo revno živinče v mesnico gnano, v smert peljano. Takó neusmiljeno oslepljeni bik se je vsakimu v serce smilil, kdorkoli ga je vidil, in očitno so ljudje neusmiljeniga mesárja rotili. Potrebno bi bilo, de bi za take terdoserčne dela deželska gosposka kazni (strafinge) odločila, ker vidimo, de še takó lepe besede se kamnitniga serca ne primejo.

Dopis iz Černemlja.

„26. dan pretečeniga mesca popoldan ob 4. je na Griču — fare Černomalske, komesije Poljanske, 9 hiš z drugim poslopjem vred pogorelo. Eden sosedov je blizo svoje hiše kamnje za hlev streljal. Veter, ki je tisti dan jako pihal, zanese rudečiga petelina narprej v njegovo streho, in iz njegove mahoma na vse druge. Kër so ljudje večidel na polji delali, in kër je ogenj od vetra podpihan naglo krog sebe segal, niso skor drugiga

odnesli, kakor kar so na sebi imeli. Že popred sromaški, so zdaj popolnoma berači. Tudi stariga možá, na kteriga se je goreča streha poderla, so vsiga osmojeniga iz plamena potegnili, ki je tudi čez tri dni v grozovitih bolečinah umerl. Noben pogorelecov ni bil zavarvan! — Pervo nedeljo po ti nesreči, kakor tudi popred večkrat, smo farmanam veliko dobroto bratovšine sv. Florjana razložili, ter jim živo priporočili h ti bratovšini pristopiti; tode bojim se, de je tudi ta beseda, kakor toliko drugih, padla na skalo, in bo brez sadu ostala.

Bolj veselo, kakor povedana prigódba je, de v celi naši okolici letina jako dobro obeta. Stern je gosta in visoka, de jo je lepo viditi. Sadne drevesa se že zdaj pod svojo veliko težo šibijo — perve črešnje smo že na Križovo zobali; in terta je polna, de je veselje, in že od Binkušti v čvetji. Bog nas le kake toče obvaruj! Zavarval pa svojiga polja ali tertja, bi skorej rekel, gotovo noben ne bo. Nekaj je tega res kriva velika revščina pri ljudeh, ki svoje pridelke zavolj velike dalje od dobrih tergov in zavolj slabih cest le težko in pod ceno spečavajo; nekaj pa stara vkoreninjena presoja, de vse nove naprave niso drugjga kakor nove štibre. — Terdi pa zlatenčnemu človeku kakor hočeš, de je to, kar vidi, belo ali zeleno, njemu se bo pa vunder rumeno zdelo — kér je zlatenčen. Kdo bo mreno iz očesa vlekel tistimu, ki hoče prostovoljno slep biti? — Černomalski.

Veselo veselo oznanilo.

Njih eminencija, milostljivi kardinal in Salcburški veliki škof knez Švarcenberg so po Njim dani oblasti 30. dan Velikiga travna t. l. prečastiljiviga opáta in Celjskiga tehanta, gospoda Antona Slomšeka za škofa in kneza Lavanške škofije izvolili, in takó so se spolnile vošila, ktere so nam gosp. J. D. pred nekaj časam v dopisu pod nadslovam „Bog nas vsliši!“ razodéli, rekoč: „Ko še Lavanška škofija za svojim ljubljnim rajnkim škofam gorko žaluje, si prizadevajo premilostljivi Salcburški veliki škof in knez, zbiraje nam noviga pastirja, ji gorke solze vtolažiti. Brez dvombe Jih bo Božja previdnost, kar jo enodušno prosimo, v tim težavnim poklicu na možá vpotila, kteriga vsi v sercu nosimo!“ — In Bog Vas je vslišal!

Smert svetiga Očeta Papeža.

Sveti Oče Papež Gregori šestnajsti, so umerli 81 let stari k veliki žalosti cele kalolške cerkve na Binkeštni pondeljik (1. dan Rožniga cveta) dopoldan ob poldesetih. Hud šén na desni nogi se je nanagloma na pljuča vergel in življenje vikšiga pastirja katolške cerkve po kratki bolezní končal. — Rajnki Oče Papež — v verstí papežev 263. — so se poprej imenovali Mavrus Kapellari, so bili rojeni v Belluni na Beneškim, 18. Kimovca v leti 1765, so bili poprej menih kamaldulenskiga reda, potem za kardinala izvoljeni 21. Sušca 1825, za papeža pa 2. Svečana v letu 1831.

Kér ima volitev papežev veliko posebniga, mislimo marsikterimu bravcu vstreči, če povémo, kakó noviga papeža volijo.

Berž ko papež umerje, zaklenka mertvaški zvon, ki samó papežam zvoní, iz visociga gradú (kapitóla) v Rimu, in oznani Rimljanam smert papeža; koj potem poslaniki nesejo smertno oznanilo vladarjem vsih družih deželá. Vpričo 3 kardinalov razlomi zdej kardinal-ključar papežev perstan, ki ima na eni strani podobo aposteljna Petra in Pavla, na drugi pa imé tedaj-niga papeža, in ki se v spomin, de je bil sv. Peter enkrat ribič, tudi ribčji perstan (Fischerring) imenuje.

— Truplo mertviga papeža prvi dan po smerti mazi-lárijo (balzamirajo) in praznično napravljeniga z veliko častjo, pa vunder brez zvonjenja in petja, nesó v cerkev sv. Petra, kjer ga na mertvaški oder (na pare) takó položijo, de mu pobožno ljudstvo lahkó noge kušuje. Po preteklih 3 dneh ga s posebno veliko častjo pokopljejo — skozi 9 dni potem pa bilje v kapelici sv. Gregorja v cerkvi sv. Petra za-nj opravljajo. Dvanajsti dan pridejo v ravno ti kapelici vsi kardinali skupej, ki imajo oblast, noviga papeža izvoliti in se odtod podajo v staro in krasno poslopje poleg papežev hiše, ki se mu Vatikán pravi. V tem poslopji, ki je takó veliko, de imá, kakor pravijo, 11 tavžent stanic (cimrov), se zaprejo kardinali posamezno v majhne izbice, meniškim izbam enake. Tú moli, se posti in se v Bogu posvetuje vsak kardinal, kteriga bi za prihodnjiga papeža izvolil. To premišljevanje dostokrat več dni terpi; papeža Gregorja desetiga so clo 3 leta volili. Vsak kardinal zapiše potem na listik papirja imé tistiga, kteriga on izvoli. Če volitev še ni dognana, sožgó v odločeni uri na nekim ognjiši vse nabrane listike, in dim, ki se pri dimniku prikaže, je oznanilo, de papež še ni izvoljen. — Izvoljen papež si sam izvoli papežev imé; samó Peter se ne sme imenovati v čast sv. Petra, perviga papeža. Praznično napravljeniga noviga papeža spremijo zdej kardinali v kapelico sv. Gregorja in mu tú persežejo. Potem se vsede novi papež na papežev stol in z veliko častjo ga nesejo v cerkev sv. Petra, kér mu vsi kardinali očitno persego storijo. Neke dni po tem duhovskim posvečenji mu pred vratami cerkve sv. Petra tudi krono Rimskiga kralja na glavo dajo v znamenje, de je papež tudi deželni vladar. Sveti oče papež blagoslovijo zdej ljudstvo in s tem je navadna volitev noviga papeža dokončana. (Conv. Lexic.)

Za učitelje kaj.

(Nepokojne šolarje v šoli vkrotiti), učijo nemške bukvice, ktere so na Dunaji ravno zdaj na svitlo prišle in le 20 kraje. veljajo, pod nadpisam: Nur Ruhe! Oder 300 einfache Mittel, die Ruhe in der Schule ohne irgend eine Strenge zu erhalten. Gesammelt und herausgegeben von Peter Bleich, Lehrer an der v. Zoller- und Bernard'schen Hauptschule in Wien.

Vprašanje.

Kjé pravijo: raco narediti, v poménu obropati ali okraští? — Nekdo terdi, de je v tém poménu slišal reči: „zdaj so pravo raco naredili.“ Če še kdo drugi práv vé, kjé takó pravijo, je prošén nam to na znanje dati.

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Papir,

ki je vpervič lan, potem predivo, preja, platno, cunja, iz katerih papir delajo.

Današnjimu listu je perdjana 12. doklada.

Žitni kup. (Srednja cena):	V Ljubljani		V Krajnju	
	13. Rožniga cveta.	8. Rožniga cveta.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	58	2	3
1 » » banaške	2	6	2	6
1 » Turšice	1	5	1	6
1 » Soršice	—	—	1	28
1 » Rēži	1	27	1	36
1 » Ječmena	1	5	1	12
1 » Prosa	1	7	1	17
1 » Ajde	1	2	1	6
1 » Ovsa	—	50	—	54